МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

ФРАҐМЕНТИ

ЛЬВІВ MCMIX

PG
3948
H62
F7

UNIVERSITY OF TORONTO
VELUT ARBOR ÆVO

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

18

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

FRAGMENTY

ФРАҐМЕНТИ

(ПОЕЗІЇ)

БІБЛІОТЕКА
Ч.....
І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Андрій Алексович, д. х. проф. Лин.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

ЛЬВІВ
НАКЛАДОМ АВТОРА.
1909.

PG
3948
H62 F7

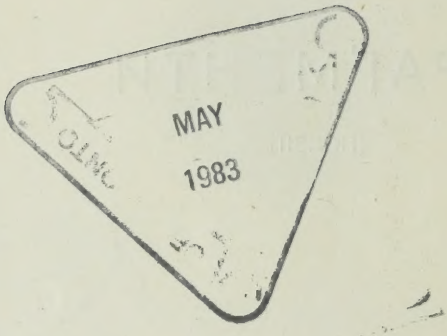

Черенками „Загальної Друкарні“ Львів, Академічна 8.

Манюсї.

Xaoc.

Коли в осінний день душа у вас заниє,
Як з ваших віч туга спокій прожене,
Як жаль у вас в душі мов зьвір завиє,
В кого з вас сьміх безодню горя криє,
Усї прийдїть до мене...

Як в погонї за щастєм зійдете з дороги,
Як впадете без сил в гнїздо гадюк скажених,
Як з другів вам нїхто не схоче дать підмоги,
Ох жебраки життя, упавші край дороги,
...Прийдїть тодї до мене...

Прийдїть, прийдїть, гнучкі житєві лози,
Що гнули ся без напряму, без цїли,
Я з ваших віч зітру пекучі сльози,
Піднесу вас привітним серцем сьмілим.

І хоч не піду вашими слїдами,
Хоч самітний в трумну холодну ляжу,
Хоча упюсь крівавими сльозами...
...То вам бодай до щастя шлях покажу.

Мене в колисці стони колисали
І шум беріз;
В колисочці лице моє вмивали
Потоки сліз...

На шлях життя я вийшов неодітий,
Немов жебрак;
Ридав нишком, бо всї недолї дїти
Ридають так...

І мов жебрак просив я милостинї
Та не дали;
Лиш цьвіти ті сумні блакитньо-синї
К'менї злягли...

І сумно так головки посхиляли
Мені на грудь,
І тихо з леготом шептали:
— Забудь! забудь!

І я нарвав і пригорнув до груди
Мертвий їх цьвіт,
Й пішов у вир — де жили люди:
В бурливий сьвіт...

І розійшлись ми сїрими шляхами,
Стрічать Житє, рудими борознами
Стелив ся Сум; Туга ридала глухо...
Ми в сьвіт пішли з розбитими серцями
Зігнувшись під крівавими хрестами,
Ішли в житє стрічати: Духа!...
І не оглянувшись ми розійшлись на віки,
Пішли крізь вир, хоча сліпцї, калїки,
Хоча в нас душі заходились кровю,
Ми розійшлись як дві нерівні ріки,
Ах, розійшлись на віки вже на віки...
Пішли в житє з убитого любовю...

Гей чи Ти підеш в житє зі мною,
Моє пещене, любе дитя,
Чи схочеш впасти зі мною в бою
На бойовому поли життя?

Чи серед мурів тихого дому,
Счахнеш як низький, підлий атом,
Чи підчас бурі, лискавки, грому,
Схочеш летіти в парі з вірлом?

Гей чи ти підеш в житє зі мною?..

Ой нагнув ся дуб високий
Понад став;
Ой по Тобі жаль глубокий
Позістав.
Жовкне вяне дуб високий
Тут, то там,
Ти далеко — сьвіт широкий,
А я... сам...
Ой дивлю ся як що рана
Дуб ся гне...
Чи часом Тобі кохана
Жаль мене?..
Листє вяне, ворон краче
Сірі дні...
Кажуть люде, що Ти плачеш
По мені...

Чи ти підеш коли на мій гріб, на цвинтар,
Чи затужиш по минї кохана?
Чи квіток весняних принесеш менї в дар,
Чи загасне в тобі моїх слів палкий жар,
Як забута, загоєна рана?...

Нї не згадуй мене, занехай, позабудь,
Не дай знати роспуки по собі,
Все звичайним шляхом: люде мучать ся, мруть,
На їх місце нові старим шляхом ідуть,
А мета із змагань чиж не в гробі?...

...Та всеж коли душа підняти здужа крила,
Й на леготї взнесесь у сферу снів і мрій,
Тодї до мене Ти ідеш забута мила,
І чую на чолї докірний погляд Твій...

І образ Твій у снї, повір менї кохана,
Такий цінний і дорогий над все,
Номов нїжний бальсам, що коїть біль у ранах,
І на чоло слабих пятно сьвяте кладе...

Люблю Тебе як тії синї цьвіти,
Як тихий жаль, невиплакані слези,
Як той цминтар, берези,
Як цьвіти...

Люблю Тебе як тихий легіт мрії
Як люблю сон улуди і омани,
Люблю як біль незгоєної рани,
Як роскіш безнадії,
Як мрії...

Навіщож я кохав Тебе так палко?
Навіщо стіп Твоїх сціловував слідки?
Щоб в розстайні піти відтак стежки?..
Чого я з горем одруживсь ще з малку,
Чого мені так невідрадно, жалко,
Чого-ж так круто повелись шляхи?

Чому мойого серця не огріє,
Не піднесе понад сьвіти душі,
Що других сонцем вільної надії
До бою зве, в невольничій тиші?

Чогож в душі моїй така порожня,
Мов сірий образ, без красок, без тла,
Чом вна така холодна, самітна,
Низька така, а горда і безбожна?

Навіщож ми так рано покохались?
Защож відтак порозкидали нас?
Чогож самі вороже так розстались?..
Мабудь... самі ми в собі помилялись,
Тому то й жар в нас рано так погас...

Та нащож я кохав Тебе так палко?
Навіщо стіп Твоїх сціловував слідки?
Щоб в розстайні відтак піти стежки?
Чого я з горем одруживсь ще з малку,
Чого мені, так невідрадно, жалко,
Чого так круто повелись шляхи?

Колись в годину ту, як зсивіє Твій волос,
Як обійме мене холодне забуттє,
Тоді крізь мур часу, мій тихий вчуєш голос,
Колись в годину ту, як зсивіє Твій волос,
У серци зродить ся запізне каяттє...

Тоді любов моя, страшна, неумолима,
Як тїнь гріха піде все слїдом за Тобою,
І все стоятиме Тобі перед очима,
Забутая любов, страшна, неумолима,
І спинить ся хиба над Твоєю труною!..

...Я все живу без тепла, без любови
Немов скала;
Що біла все, без зіля, бсз обнови
Стоїть німа...

Прости мені, коли з гіркого жалю,
З грудий моїх мов горя відгомон,
Немов стріла з безмежною печаллю
Зірвесь проклон...

Прости мені, коли в пору роспуки
Як жаль німий змінивсь в холодний лід,
Я простягав безвстидні, грішні руки,
...Й стирав Твій слід...

З життя.

...А крила могучі все низше спадали,
А в жилах холола все кров,..
Ах люде недобрі, навіщо ви взяли
Менї моє щасте-любов?

Немало поривів і мрій палких, рожевих
Втонуло в хвилях зобуття;
Немало серць зломило ся сталевих
На побоєвищи життя...

Ах якжеж мало людських серць незломних
Змогло хрест донести,
І по шляхах тернових, карколомних
Прибути до мети...

Життя пливе могутньою рікою,
Його не спинить гребля ні скала,
Ні бурі рев, ні застій супокою,
Не стануть на шляху життя.
І як ріка, що котить грізні води,
Часом мутна, знов чиста як хрусталь,
Так рве життя з собою перешкоди,
Каміння, грязь і багряний коралъ.
Воно й мене з собою враз пірвало,
І на хребті бурливому понесло,
І доси в береги метало,
Аж згиб човен і поломалось весло...

Умерти мож з горя-отрути,
Прокляти сьвяту дружину,
І душу-сьвятиню замкнути.
Й живому лягти у труну.

Мож трупом по сьвіті ходити
І людям не дати заспать,
Із серцем мож жити розбитим,
І долї в житю не зазнать.

Сумним можна стать на весїллю,
Таємним, глубоким як ніч,
І людям з душевною цьвіллю,
...Сльозу можна витиснуть з віч.

І рік минув мов чорний день,
Мов прикрий сон приснив ся,
Мов похоронних звук пісень
В нірвану віддалив ся.
З осінних піль зриває цьвіт
Хронос, хоч так ще рано,...
Прийде зима, затре мій слід,
І я з жалем покину сьвіт,
І теж піду в нірвану...

Нагнули ся лози з віч ринули сльози,
Соловейко замовк — не щебече,
Ой вягнуть блавати, сум ходе по хаті,
А горе схилило в низ плече.
Упало колося — збіліло волося,
А серце конає розбите,
Ой робить ся сумно, як гляну у трумно,
Бож жити так хочеть ся, жити!

Не мені на шляху цьвіли синї квітки,
Не до мене потік жебонів,
Не мені про любов щебетали пташки,
Не до мене вітки нахилялись садів;
Не до мене смерек линув пошум з верхів.
Я упав відразу на, порозї життя,
Мене доля лиха не пестила,
І поплївсь я мов птах, без душі без чуття,
Й поволочив поломані крила.
А з крил рунила кров невольницька кров
Знак знесилля й рабської роспуки,
Лиш у серци зберіг, до людий всїх любов,
Та пісень похороннії звуки...
Не мені на шляху цьвіли синї квітки,
Не до мене потік жебонів.
Не мені про любов щебетали пташки,
Не до мене вітки простягались садів,
Не до мене смерек линув пошум з верхів,

В молодости моїй, не ті цьвіли квітки,
Пахучії такі, ніжні, румяні,
Не тії сни, леліяли садки,
Ох не такі були ті сни весняні...
Ох не тота береза під горою,
І не тоті похилені хрести,
І вже не нам ростоптаним судьбою,
Безвусим старцям хрест свій донести...
І вже не в нас цвитуть уста-коралї,
Не тим битям колишуть ся серця,
І вже не нам в кровавих хвиль навалї,
Держати скиптр сердешного співця...
Не нам, не нам, брудні чіпляти лати
Тобі могучий ґенію життя,
Не наш вже шлях у соняшні палати,
Не нам без нервів, без чуття!...
Нам в юности не ті квітки пишались,
Пахучії, румяні та ніжні,
Не тими мріями в нас душі поривались,
Ох не такі ті мрії весняні!...

Повяли цьвіти, яр-весна
Упала на покоси,
Порожна чаша аж до дна,
Іде холодна осінь...
Дарма, що сонце в осени
Нераз ще злотом скане,
Все-ж воно близше до зими,
Усе-ж вже не весняне...
Минеть ся осінь і зима,
Цить серце, цить шалене,
Засяє сонце і весна...
Та тільки не для мене...

О. Поповичеви.

Чого менї тужно? чого менї сумно?
Мабуть, що весняні пережились чари,
Мабуть, що на шляху ішов я без пари,
А небо осїнні затягнули хмари,
Мабуть, що за рано побачив я трумно...

Мабуть того сумно, що листя пожовкло,
І цьвіти повяли, настали днї слотні,
Що блуджу без цїли, без друга самотний,
В пустинї клятій, страшній неживотній.
Тому мабуть серце завмерло, замовкло.

Чогось так байдужно, без жалю, без жаху,
Пірваний вихром скитаюсь сьвітами,
Без віч, крівавий, від ями, до ями,
Ведений вічно блудними огнями,
Гоню без цїли, й валю ся на шляху...

Мабуть тому сумно, що вколо так глухо,
Товпа така злобна, їдка, осоружна,
Жадна долоня не простягнесь дружна,
Привітне слово, не піднесе духа...

Мабуть того сумно, що злиняли квіти,
Мабуть, що не зміг Ти мене зрозуміти...

Чи чули ви коли блаватів тихі звуки?
Чи чули ви коли цьвіт-королевий сьпів?
Чи незабудьки плач, ви чули в час розлуки?
Чи розуміли ви бодай хоч що, з тих слів?

Я теж той цьвіт німий посеред тьми і глуші,
Дитя обідраних рудо-зелених піль,
Я серцем покохав невинних цьвітів душі,
А в грудях заховав весь людський жаль і біль...

Останні лучі сонця мерехтіли,
Й далеко ген, за обрієм конали,
Й багряний слід конаючи лишали
На хмаринках сніжисто-білих.
Лягла тиша склонивши сонні крила,
Втих пташок сьпів, не загукав пугач,
Берізка листя в дрожанню спинила,
... З моєїж хати ніс ся плач...

Одній „Египтянці Марії“.

Пок' служить час, огнем палають груди,
Поки в жилах пливе горяча кров,
Люби, кохай, без злоби, без облуди,
І назовись — любов!
Кохай, поки Хронос рукою
Старечою конець напише,
І молодість полине ген рікою,
Й спокій мерців вколише...

Пролєтарям душі.

Не вернеть ся ріка в руслї,
Пусті зусилля жалї,
Як грязь в твойого серця днї,
Не вибуртиш королїв!..
Даремно! Спомини брудні
Зьвірячої любови,
Не розжарять сьвятих огнїв,
Не вдягнуть стрій обнови.
Ідїть в житє, в бурливий вир
Ненависно-кохані,
Нехай ся вам любов приснить
І радощі весняні!...

Юльчикови О.

Там зійдуть ся душі в Країні Спокою,
В країні, де горя нема ані зла,
На крилах повійних полинуть з жаждою,
І пити-муть роскіш-любов з джерела...
Ні докір, ні жалї в них серця не зранять,
Із віч не упаде пекуча сльоза,
І жити-муть вічним, безсмертним коханням,
В Країні Спокою й добра...

Ген сонце ховалось за мовчазні гори,
Природу вгортала Тиша,
А серце щеміло несказаним горем,
Чогось заболіла душа...
Мені забагло ся за сонцем летіти,
В далекі, таємні, сьвіти,
І людям в темряві дуж сонця сьвітити,
І серце тремтіло з жаги...
— „Не рвись біснуватий, не трать сил даремно
Хиба-ж тут не любо в ночі?
— Хиба-ж це не роскіш, як темно, як темно“,
Кричать на гилї пугачі...

Де островерхі, горді ґраніти
Шматують хмари, бистрі потоки
Падуть ревучи, де звук тримбіти,
Луна по дебрах, склонах високих...
Де чорні сосни стоять понурі,
Мов боги місця, де Прут могучий
Мега собою об темні кручі,
Де край веселки, громів і бурі.
Там серце рветь ся несамовите:
Чолом запертись широкій хмарі,
Думкою мчатсь з громами в парі,
Із гір дивитись і... вічно жити!...

Фелїкс Ґвіждж.

Смерть.

Тиха як ніч лїтна — біла як гір простор
Мережаний снїгами,
Іде як шум дерев — пливе, як сонний хор
Зоряними шляхами...

Нїм з нею відійду — де плач не ллєсь нї сьміх,
І вже вас не побачу,
Ходь к' менї смутку мій, ходь біль з під сїрих
Хай з вами ще поплачу. [стріх

Близь хати ось поріг — присядемо тут враз
В житя дно глянем чорне,
Аж здїйснить ся Судьба і сивий прийде Час
І смерк мене огорне...

Часом бувало — серед піль богатих,
Богатих в межі, а не в збіже злоте,
На межі стану змучений спочати,
Гляну круг себе, вчую запах мяти,
І важкий сопіт хлопської робити.
Ген, ген в синяві жайворонок дзвонить,
Журавель хмару ключем пробиває,
А єще висше пташку яструб гонить,
А там на межі хлоп к' землї ся клонить,
І поре скибу й потом поливає...

Проч сум з старечого лиця,
В житю хоч мало втїх,
Хай горем скривлені уста
Осяє вольний сьміх.
Проч сльози з віч моїх!

Хай квіти — квіточки цвитуть
На нивах забуття,
Нехай старі думки підуть
В слїд нового житя,
Проч жалї, без путя!

І мій вам заповіт.

Як умру в осінну сіру днину,
Між людьми в духовій самоті,
То покладіть квітки у домовину,
І таку напись дайте на хресті:
„...Пішов в житє без сили та без жаху,
В молодости ще опинив ся в гробі,
Нічого нам не полишив по собі,
І відійшов відлюдним шляхом...
Ціле життя, то падав то зривав ся,
На самоті замовк зівяв і знидів,
Ридав та сліз його ніхто не видів,
І з долею, часом боротись брав ся.
Роспукою скривив уста дитинні,
Рвавсь на верхи та ругав ся голоті,
О зорях снив, а опинивсь в болоті,
Нас оньія кляв а миж йому не винні“..
Як умру в осінну сіру днину,
Між людьми в духовій самоті,
То покладіть квітки на домовину,
І таку напись дайте на хресті...

Finale.

Жар роспира могучі юні груди,
Хоча так рано ти минула весно,
В моїх піснях герої будуть люде,
Що з забутя ґіґантами воскреснуть.
Підуть в житє і жити будуть з вами,
І грім буде їм в бою пісню грати,
Підуть в житє з огненими серцями,
Ввійдуть самі у ваші низькі хати.
І з плазунів і слимаків безсильних,
Що плакали сховавши подлі лиця,
Під кнутів свист й звук дзвонів надмогиль-
[них.
Вчинять мужів незломаних як криця.
І сьвіт увесь замінять в боєвище.
Де думка й труд,
Піднесуть чернь над стухле кладовище,
Над підлість й бруд.
Підуть між вас як щирі Прометеї,
Вершок змагань душ сьмілих вам покажуть,
І йти без гомону прикажуть,
В вершки думок і в глуб душі своєї.
І хоч часом завиють люті громи,
Землею потрясе скажений гураґан,
Не впадете у пил, як падали атоми,
Але чоло наставите зухвале,
Розкриєте могучі груди,
Повстанете немов підземні ґноми,
І спините грудьми скажені вали,
І буря втихне, позмовкають громи,
Спинить ся вир — бо проти нього: *люди.*

Я боров ся як міг, орав свій переліг,
А опісля... вже й сили не стало;
Бо житєвий батіг, мене звалював з ніг,
А товпа верещала все: мало!
Я утїк в темний бір, мов загуканий зьвір,
Мов на сушу діставсь з хвиль навалу,
Та менї навздогін, полетїв відгомін,
Того слова проклятого: мало!
Я вернувсь до — товпи, думав плуг дотягти
Та звалив ся... лиш сьміхом скаженим,
Зреготалась товпа, безсердечна глуха,
І сьміючись пройшла попри мене.
Я підвівсь... темна ніч, я без чести, без віч,
Хтось шептав менї в душу: пропало...
З грудий вирвавсь проклін, полетїв відгомін
А за мною кричало щось: мало!

UNIVERSITY OF TORONTO
MAY
1983

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

55